

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

Тому пропонуємо на законодавчому рівні закріпити визначення поняття «соціальний та правовий захист членів сімей військовослужбовців» це діяльність держави, яка спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб членів сімей військовослужбовців відповідно до особливого виду їх правового статусу в суспільстві. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом». Характерними ознаками такого захисту слід назвати такі: 1) урахування умов і ситуацій, що сприяють виникненню юридичних фактів для здійснення соціального захисту членів сімей військовослужбовців; 2) наявність спеціального законодавства, яке визначає особливості соціального захисту даної категорії осіб; 3) державна політика щодо соціального захисту військовослужбовців, також має враховувати соціальний захист членів їх сім'ї; 4) соціальний захист членів сімей військовослужбовців включає пільги, компенсації, гарантії, інші види матеріального забезпечення в передбачених законом випадках.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України, затверджений Законом України від 24.03.1899 № 548-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22–23. Ст. 194.
3. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>

Ключові слова: соціальний захист, держава, військовослужбовець, сім'я, гарантії, національне законодавство.

Key words: social protection, state, military serviceman, family, guarantees, national legislation.

СОКОЛОВ ДМИТРО СЕРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

ЩОДО ПЕРЕРАХУНКУ ПЕНСІЙ ОСІБ, ЗВІЛЬНЕНИХ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Гарантіями соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, крім іншого, є їх належне пенсійне забезпечення. Питання нарахування та перерахунку пенсій військовослужбовцям регламентуються Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених

з військової служби, та деяких інших осіб» від 09.04.1992 року № 2262-XII [1].

Право пенсіонерів на перерахунок пенсії закріплене ст. 63 Закону № 2262-XII. Частиною четвертою цієї статті передбачено право пенсіонерів на перерахунок пенсії у зв'язку з підвищенням грошового забезпечення відповідних категорій військовослужбовців на умовах, у порядку та розмірах, передбачених Порядком проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.02.2008 р. № 45 [2].

Окремою гарантією соціального захисту військових пенсіонерів є збереження розміру попереднього розміру пенсії, у разі зменшення такого розміру пенсії в результаті перерахунку.

При цьому, відповідно до положень пункту 1 згаданого Порядку № 45, пенсії військовослужбовців, призначені відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», перераховуються на умовах та в розмірах, передбачених Кабінетом Міністрів України.

З метою регулювання особливостей перерахунку пенсій військовослужбовців Кабінетом Міністрів України було видано низку постанов, а саме: «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» від 30.08.2017 року № 704, «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб» від 21.02.2018 року № 103, «Деякі питання виплати пенсій окремим категоріям громадян» від 24.12.2019 року № 1088 та ін.

Однак зазначені підзаконні акти обмежували реалізацію прав пенсіонерів на справедливий перерахунок пенсії, в результаті чого було ініційовано низку судових процесів, в яких уже суди здійснювали перевірку їх правомірності.

Показовим є рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 12 грудня 2018 року № 826/3858/18, яким визнано протиправними та нечинними пункти 1 та 2 згаданої постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 103, та внесені зміни до пункту 5 і додатку 2 Порядку проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військ служби, та деяких інших осіб» від 13.02.2008 р. № 45.

У згаданому рішенні вказано, що зазначені зміни звужують зміст та обсяг існуючих прав і свобод пенсіонерів, оскільки під час перерахунку пенсій не враховуються надбавки, доплати, підвищення і премії, які отримував військовий пенсіонер під час служби [3].

Вказане рішення ніяк не вплинуло на «політику» Пенсійного фонду України, та пенсіонери і надалі отримували відмови, але у них вже з'явилися правові підстави для їх оскарження. В результаті спори вирішувалися судом зазвичай позитивно для позивачів, проте останні зазнали додаткових збитків у вигляді втраченого часу та коштів.

Рішеннями судів ще неодноразово визнавалися нечинними окремі пункти підзаконних актів з питань перерахунку пенсій, що, своєю чергою, вносило заплутаність у їх розумінні та тлумаченні, наприклад: рішення Окружного адміністративного суду міста Києва № 826/3858/18 від 12.12.2018 р., № 826/12704/18 від 14.05.2019 р., № 640/559/20 від 06.04.2020 р., № 640/620/20 від 10.06.2020 р.; постанови Шостого апеляційного адміністративного суду від 29.01.2020 р. та Верховного Суду від 20.10.2022 р. по справі № 826/6453/18; постанова Верховного Суду № 640/620/20 від 30.11.2022 р. та ін.

Наявність такого значного масиву судових справ говорить про доволі поверхневий підхід з боку органів державної влади до питання перерахунку пенсій військовослужбовців. Враховуючи сьогодишні реалії, дію правового режиму воєнного стану на території України, це є неприпустимим.

Особливо це стосується питань соціального захисту вразливих груп населення, до яких безумовно можна віднести і пенсіонерів, враховуючи їх вік та доволі скрутне фінансове забезпечення з боку держави у сьогодишніх реаліях. Звісно, у разі неможливості забезпечити гідне пенсійне забезпечення, держава повинна хоча б забезпечити роботу тих механізмів, за допомогою яких пенсіонери зможуть реалізувати свої права, в тому числі на повагу та зацікавленість у швидкому вирішенні власних питань з боку державних органів без додаткових зусиль та витрат.

За таких умов правова регламентація перерахунку пенсій осіб, звільнених з військової служби, потребує вдосконалення. З цією метою видається можливим проведення спільної роботи над проектами постанов Кабінету Міністрів України з фахівцями та науковцями у сфері права соціального забезпечення, з метою розробки єдиного механізму, який би дозволив військовим пенсіонерам у найкоротший час, без зволікання та звернень до суду, реалізувати право на перерахунок пенсії, закріплене у національному законодавстві.

Список використаних джерел:

1. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 9 квітня 1992 року № 2262-XII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#top>
2. Порядок проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.02.2008 р. № 45. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-2008-%D0%BF#n16>
3. Рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 12 грудня 2018 року № 826/3858/18 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79199205>

Ключові слова: пенсія, пенсія військовослужбовців, пенсійне забезпечення військовослужбовців, перерахунок пенсії військовослужбовців.

Key words: pension, servicemen's pension, servicemen's pension provision, recalculation of servicemen's pension.

Онуфрієнко Дар'я Віталіївна	
До питання про умови праці педагогічних працівників	520
Опара Наталія Геннадіївна	
Особливості правового регулювання заробітної плати журналістів . . .	523
Сидоренко Анатолій Олександрович	
Щодо сутності соціального захисту членів сімей військовослужбовців	525
Соколов Дмитро Сергійович	
Щодо перерахунку пенсій осіб, звільнених з військової служби	527
Ступакова Інна Гаврилівна	
Нормативне закріплення права працівника на захист своїх трудових прав та інтересів	530
Тішко Дмитро Анатолійович	
Акти МОП про викорінення насильства та домагань у сфері праці: зміст і значення	532
Тодоріка Костянтин Володимирович	
Ознаки соціального захисту людей, які живуть з ВІЛ	534
Точило Катерина Сергіївна	
Щодо необхідності законодавчого врегулювання контролю роботодавця за виконанням працівниками трудових обов'язків	538
Циганок Володимир Миколайович	
Грошове забезпечення – базис матеріального забезпечення військовослужбовців	541
Юзишен Максим Сергійович	
Служба у Службі безпеки України як різновид найманої праці	543

СЕКЦІЯ 11

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Харитоновна Тетяна Євгенівна,	
Григор'єва Христина Антонівна	
Юридичні трансформації публічного адміністрування агробізнесу в Україні: еволюція чи проблема?	547
Гавриш Наталя Степанівна	
Правові питання охорони ґрунтового покриву України в умовах збройної агресії Російської Федерації	550
Годованюк Андрій Йосипович	
Європейські орієнтири розвитку бджільництва	553
Канівець Людмила Анатоліївна	
Здійснення екологічних прав в умовах глобальних викликів	556
Платонова Євгенія Олегівна	
Правові новели припинення права власності на землю іноземних суб'єктів	560